

Scheepsmodelbouw

Ook een manier om van schepen te houden, deel 1

Scheepsmodellen worden al heel lang gebouwd. Al in de graven van de Egyptische Farao's vinden we redelijk nauwkeurige modellen van schepen die 3000 jaar geleden de Nijl bevoeren. De oudst bekende echte scheepsmodellen uit Europa stammen uit de 15e eeuw (kerkscheepje uit Mataro (Catalonië) in Maritiem Museum Prins Hendrik). Als hobby komt de scheepsmodelbouw op aan het eind van de vorige eeuw. Toen al kon men op mooie zondagen bij vijvers in Londense parken keurige Engelse heren aantreffen die hun modellen te water lieten. Schaalmodellen uit die tijd zijn nu gewilde en kostbare verzamelaarsobjecten die op Londense veilingen hoge prijzen opbrengen. In deze eeuw is de belangstelling voor de modelbouw geleidelijk gestegen. Met name de laatste jaren valt een toenemende belangstelling voor de scheepsmodelbouw waar te nemen. De toegewezen vrije tijd zal daar gedeeltelijk debet aan zijn. In twee artikelen wil ik een beeld schetsen van wat er allemaal speelt op dit terrein, wat de mogelijkheden zijn, hoe u het beste kunt beginnen en waar informatie te krijgen is. U moet er niet op rekenen dat het beeld volledig of objectief zal zijn. De scheepsmodelbouw beslaat een heel breed veld, dat onmogelijk in twee artikelen gedekt kan worden en ik ben zelf een enthousiast modelbouwer dus objectiviteit kunt u niet van mij verwachten. Overigens is veel van het onderstaande ook van toepassing op modelbouw in het algemeen.

SAIL CLIPPER
» ANNA «

- Deelname
- Deelname
- Deelname
- Deelname
- Deelname

Deelname... (text describing the model's features and availability)

1:100	1:125	1:150	1:200	1:250	1:300	1:400	1:500	1:600	1:750	1:1000
1:125	1:150	1:200	1:250	1:300	1:400	1:500	1:600	1:750	1:1000	1:1500
1:150	1:200	1:250	1:300	1:400	1:500	1:600	1:750	1:1000	1:1500	1:2000
1:200	1:250	1:300	1:400	1:500	1:600	1:750	1:1000	1:1500	1:2000	1:3000
1:250	1:300	1:400	1:500	1:600	1:750	1:1000	1:1500	1:2000	1:3000	1:4000
1:300	1:400	1:500	1:600	1:750	1:1000	1:1500	1:2000	1:3000	1:4000	1:5000
1:400	1:500	1:600	1:750	1:1000	1:1500	1:2000	1:3000	1:4000	1:5000	1:6000
1:500	1:600	1:750	1:1000	1:1500	1:2000	1:3000	1:4000	1:5000	1:6000	1:7500
1:600	1:750	1:1000	1:1500	1:2000	1:3000	1:4000	1:5000	1:6000	1:7500	1:10000
1:750	1:1000	1:1500	1:2000	1:3000	1:4000	1:5000	1:6000	1:7500	1:10000	1:15000
1:1000	1:1500	1:2000	1:3000	1:4000	1:5000	1:6000	1:7500	1:10000	1:15000	1:20000
1:1500	1:2000	1:3000	1:4000	1:5000	1:6000	1:7500	1:10000	1:15000	1:20000	1:30000
1:2000	1:3000	1:4000	1:5000	1:6000	1:7500	1:10000	1:15000	1:20000	1:30000	1:40000
1:3000	1:4000	1:5000	1:6000	1:7500	1:10000	1:15000	1:20000	1:30000	1:40000	1:50000
1:4000	1:5000	1:6000	1:7500	1:10000	1:15000	1:20000	1:30000	1:40000	1:50000	1:60000
1:5000	1:6000	1:7500	1:10000	1:15000	1:20000	1:30000	1:40000	1:50000	1:60000	1:75000
1:6000	1:7500	1:10000	1:15000	1:20000	1:30000	1:40000	1:50000	1:60000	1:75000	1:100000
1:7500	1:10000	1:15000	1:20000	1:30000	1:40000	1:50000	1:60000	1:75000	1:100000	1:150000
1:10000	1:15000	1:20000	1:30000	1:40000	1:50000	1:60000	1:75000	1:100000	1:150000	1:200000
1:15000	1:20000	1:30000	1:40000	1:50000	1:60000	1:75000	1:100000	1:150000	1:200000	1:300000
1:20000	1:30000	1:40000	1:50000	1:60000	1:75000	1:100000	1:150000	1:200000	1:300000	1:400000
1:30000	1:40000	1:50000	1:60000	1:75000	1:100000	1:150000	1:200000	1:300000	1:400000	1:500000
1:40000	1:50000	1:60000	1:75000	1:100000	1:150000	1:200000	1:300000	1:400000	1:500000	1:600000
1:50000	1:60000	1:75000	1:100000	1:150000	1:200000	1:300000	1:400000	1:500000	1:600000	1:750000
1:60000	1:75000	1:100000	1:150000	1:200000	1:300000	1:400000	1:500000	1:600000	1:750000	1:1000000
1:75000	1:100000	1:150000	1:200000	1:300000	1:400000	1:500000	1:600000	1:750000	1:1000000	1:1500000
1:100000	1:150000	1:200000	1:300000	1:400000	1:500000	1:600000	1:750000	1:1000000	1:1500000	1:2000000
1:150000	1:200000	1:300000	1:400000	1:500000	1:600000	1:750000	1:1000000	1:1500000	1:2000000	1:3000000
1:200000	1:300000	1:400000	1:500000	1:600000	1:750000	1:1000000	1:1500000	1:2000000	1:3000000	1:4000000
1:300000	1:400000	1:500000	1:600000	1:750000	1:1000000	1:1500000	1:2000000	1:3000000	1:4000000	1:5000000
1:400000	1:500000	1:600000	1:750000	1:1000000	1:1500000	1:2000000	1:3000000	1:4000000	1:5000000	1:6000000
1:500000	1:600000	1:750000	1:1000000	1:1500000	1:2000000	1:3000000	1:4000000	1:5000000	1:6000000	1:7500000
1:600000	1:750000	1:1000000	1:1500000	1:2000000	1:3000000	1:4000000	1:5000000	1:6000000	1:7500000	1:10000000
1:750000	1:1000000	1:1500000	1:2000000	1:3000000	1:4000000	1:5000000	1:6000000	1:7500000	1:10000000	1:15000000
1:1000000	1:1500000	1:2000000	1:3000000	1:4000000	1:5000000	1:6000000	1:7500000	1:10000000	1:15000000	1:20000000
1:1500000	1:2000000	1:3000000	1:4000000	1:5000000	1:6000000	1:7500000	1:10000000	1:15000000	1:20000000	1:30000000
1:2000000	1:3000000	1:4000000	1:5000000	1:6000000	1:7500000	1:10000000	1:15000000	1:20000000	1:30000000	1:40000000
1:3000000	1:4000000	1:5000000	1:6000000	1:7500000	1:10000000	1:15000000	1:20000000	1:30000000	1:40000000	1:50000000
1:4000000	1:5000000	1:6000000	1:7500000	1:10000000	1:15000000	1:20000000	1:30000000	1:40000000	1:50000000	1:60000000
1:5000000	1:6000000	1:7500000	1:10000000	1:15000000	1:20000000	1:30000000	1:40000000	1:50000000	1:60000000	1:75000000
1:6000000	1:7500000	1:10000000	1:15000000	1:20000000	1:30000000	1:40000000	1:50000000	1:60000000	1:75000000	1:100000000
1:7500000	1:10000000	1:15000000	1:20000000	1:30000000	1:40000000	1:50000000	1:60000000	1:75000000	1:100000000	1:150000000
1:10000000	1:15000000	1:20000000	1:30000000	1:40000000	1:50000000	1:60000000	1:75000000	1:100000000	1:150000000	1:200000000
1:15000000	1:20000000	1:30000000	1:40000000	1:50000000	1:60000000	1:75000000	1:100000000	1:150000000	1:200000000	1:300000000
1:20000000	1:30000000	1:40000000	1:50000000	1:60000000	1:75000000	1:100000000	1:150000000	1:200000000	1:300000000	1:400000000
1:30000000	1:40000000	1:50000000	1:60000000	1:75000000	1:100000000	1:150000000	1:200000000	1:300000000	1:400000000	1:500000000
1:40000000	1:50000000	1:60000000	1:75000000	1:100000000	1:150000000	1:200000000	1:300000000	1:400000000	1:500000000	1:600000000
1:50000000	1:60000000	1:75000000	1:100000000	1:150000000	1:200000000	1:300000000	1:400000000	1:500000000	1:600000000	1:750000000
1:60000000	1:75000000	1:100000000	1:150000000	1:200000000	1:300000000	1:400000000	1:500000000	1:600000000	1:750000000	1:1000000000
1:75000000	1:100000000	1:150000000	1:200000000	1:300000000	1:400000000	1:500000000	1:600000000	1:750000000	1:1000000000	1:1500000000
1:100000000	1:150000000	1:200000000	1:300000000	1:400000000	1:500000000	1:600000000	1:750000000	1:1000000000	1:1500000000	1:2000000000
1:150000000	1:200000000	1:300000000	1:400000000	1:500000000	1:600000000	1:750000000	1:1000000000	1:1500000000	1:2000000000	1:3000000000
1:200000000	1:300000000	1:400000000	1:500000000	1:600000000	1:750000000	1:1000000000	1:1500000000	1:2000000000	1:3000000000	1:4000000000
1:300000000	1:400000000	1:500000000	1:600000000	1:750000000	1:1000000000	1:1500000000	1:2000000000	1:3000000000	1:4000000000	1:5000000000
1:400000000	1:500000000	1:600000000	1:750000000	1:1000000000	1:1500000000	1:2000000000	1:3000000000	1:4000000000	1:5000000000	1:6000000000
1:500000000	1:600000000	1:750000000	1:1000000000	1:1500000000	1:2000000000	1:3000000000	1:4000000000	1:5000000000	1:6000000000	1:7500000000
1:600000000	1:750000000	1:1000000000	1:1500000000	1:2000000000	1:3000000000	1:4000000000	1:5000000000	1:6000000000	1:7500000000	1:10000000000
1:750000000	1:1000000000	1:1500000000	1:2000000000	1:3000000000	1:4000000000	1:5000000000	1:6000000000	1:7500000000	1:10000000000	1:15000000000
1:1000000000	1:1500000000	1:2000000000	1:3000000000	1:4000000000	1:5000000000	1:6000000000	1:7500000000	1:10000000000	1:15000000000	1:20000000000
1:1500000000	1:2000000000	1:3000000000	1:4000000000	1:5000000000	1:6000000000	1:7500000000	1:10000000000	1:15000000000	1:20000000000	1:30000000000
1:2000000000	1:3000000000	1:4000000000	1:5000000000	1:6000000000	1:7500000000	1:10000000000	1:15000000000	1:20000000000	1:30000000000	1:40000000000
1:3000000000	1:4000000000	1:5000000000	1:6000000000	1:7500000000	1:10000000000	1:15000000000	1:20000000000	1:30000000000	1:40000000000	1:50000000000
1:4000000000	1:5000000000	1:6000000000	1:7500000000	1:10000000000	1:15000000000	1:20000000000	1:30000000000	1:40000000000	1:50000000000	1:60000000000
1:5000000000	1:6000000000	1:7500000000	1:10000000000	1:15000000000	1:20000000000	1:30000000000	1:40000000000	1:50000000000	1:60000000000	1:75000000000
1:6000000000	1:7500000000	1:10000000000	1:15000000000	1:20000000000	1:30000000000	1:40000000000	1:50000000000	1:60000000000	1:75000000000	1:100000000000
1:7500000000	1:10000000000	1:15000000000	1:20000000000	1:30000000000	1:40000000000	1:50000000000	1:60000000000	1:75000000000	1:100000000000	1:150000000000
1:10000000000	1:15000000000	1:20000000000	1:30000000000	1:40000000000	1:50000000000	1:60000000000	1:75000000000	1:100000000000	1:150000000000	1:200000000000
1:15000000000	1:20000000000	1:30000000000	1:40000000000	1:50000000000	1:60000000000	1:75000000000	1:100000000000	1:150000000000	1:200000000000	1:300000000000
1:20000000000	1:30000000000	1:40000000000	1:50000000000	1:60000000000	1:75000000000	1:100000000000	1:150000000000	1:200000000000	1:300000000000	1:400000000000
1:30000000000	1:40000000000	1:50000000000	1:60000000000	1:75000000000	1:100000000000	1:150000000000	1:200000000000	1:300000000000	1:400000000000	1:500000000000
1:40000000000	1:50000000000	1:60000000000	1:75000000000	1:100000000000	1:150000000000	1:200000000000	1:300000000000			

Wat is er leuk aan?

De aantrekkelijkheid van scheepsmodelbouw als hobby zal door iedere modelbouwer anders geformuleerd worden. Voor mij is de modelbouw een prachtige manier om zeer direct in contact te komen met schepen en hun constructie.

Er is bijna geen betere methode om een schip te leren kennen en er veel over te weten te komen, dan door het bouwen van een schaalmodel.

Nog beter is misschien het bouwen of bezitten van het origineel, maar dat is nu eenmaal voor relatief weinig mensen weggelegd.

Hoe sterk die vertrouwdheid met het schip waarvan men een model bouwt kan worden, werd mij op een avond duidelijk toen ik thuiskwam, de televisie aanzette en midden in een oude film viel die over zeilschepen ging. Uiteraard bleef ik kijken; van zeilschepen kan ik nooit genoeg krijgen. Opeens realiseerde ik mij dat ik op ieder moment precies

door J. Clobus

wist waar de camera stond. Ik was volkomen thuis op het schip.

Het bleek dat ik zat te kijken naar precies hetzelfde soort schepen als waar ik op dat moment een model van aan het bouwen was. De rest van de film heb ik zeer nauwkeurig gevolgd, dat zult u begrijpen. (Het bleek de film *Captain Courageous* te zijn naar een boek van Rudyard Kipling.)

Een heel belangrijke aantrekkingskracht voor mij is, dat het een, wat ik maar zal noemen, zeer kwaliteitsintensieve hobby is.

Men kan er veel vaardigheden, denkwerk en creativiteit op een heel breed terrein in kwijt. Dat kan gaan van kennis van materialen, het leren van technieken, lezen van scheepstekeningen, kennis van houtsoorten, het zoeken van informatie in bibliotheken tot het zelf maken van tekeningen en gereedschappen.

De ene modelbouwer specialiseert zich op het bouwen zelf en levert het ene na het andere prachtige scheepsmodel op. De andere wil precies achterhalen hoe

een bepaald schip of scheepstype eruit gezien heeft en komt na jaren research in bibliotheken, bezoeken aan kleine haventjes en gesprekken met oude vissers tot het „perfecte” model van een bepaald schip.

Een andere, steeds belangrijker wordende kwaliteit van de modelbouw is dat het arbeidsintensief is; je kunt er veel tijd in stoppen. In de economie staat het woord arbeidsintensief in een slechte reuk. Mede als gevolg daarvan, is het voor een vrijetijdsbesteding tegenwoordig een belangrijk pluspunt.

Velen in Nederland kampen met een groot overschot aan vrije tijd, om welke redenen dan ook; een situatie die voorlopig helaas wel zal voortduren. Daarmee groeit de behoefte aan hobby's waarin men én veel van zichzelf kwijt kan én die arbeidsintensief zijn. De (scheeps)modelbouw voldoet uitstekend aan deze beide voorwaarden.

Nog een aantrekkelijk aspect van de scheepsmodelbouw is, dat er nog een groot terrein braak ligt. Dit geldt natuurlijk vooral als men er dieper in duikt.

Bij de modelbouw is het vrij gemakkelijk een project te kiezen dat volledig uniek is.

Er is in Nederland op vele plaatsen scheepsbouw bedreven. Er zijn hier te lande, zeker eind vorige, begin deze eeuw, prachtige schoeners en klippers gebouwd die allen uitgelezen objecten vormen voor een model. Veel van de scheepsbouwgeschiedenis uit die periode is tot op heden niet of nauwelijks vastgelegd.

U kunt als modelbouwer aan deze vastlegging bijdragen door als eerste een historisch verantwoord schaalmodel te bouwen van een schip of een scheepstype dat gebouwd werd op een bepaalde werf.

Ook dat is een manier om bij te dragen aan de maritieme geschiedenis. U zou het ook een vorm van industriële archeologie kunnen noemen.

Daarmee komen we aan een laatste aantrekkelijk punt van de modelbouw dat ik u wil noemen. U houdt er een voorwerp van blijvende waarde aan over. Dat geldt niet alleen voor modellen van de

hiervoor beschreven categorie maar ook voor modellen van goede bouwdozen.

Moelijk of niet?

Dan de vraag of modelbouw moeilijk is. Zijn er speciale vaardigheden voor nodig? Dat hangt er van af. U kunt het zo moeilijk maken als u zelf wilt.

Maar wat nog belangrijker is, u kunt op een breed terrein kiezen waarin u het zichzelf moeilijk wilt maken en hoe moeilijk.

Ik heb altijd de neiging op dergelijke vragen een tegenvraag te stellen n.l. is moeilijk erg? Ik voor mij zou – en ik denk dat dat voor velen geldt – iets

Zeeschouw, schaal 1 : 22 L: 50 cm B: 18 cm H: 45 cm

moelijks op een terrein waarop ik me thuis voel, eerder omschrijven als een uitdaging. Iets positiefs dus. Ik ken een modelbouwer die al jaren bezig is een werkelijk perfect schaalmodel te bouwen van een Bugatti sportwagen. Alles van originele materialen, alles werkend tot de motor toe!

Is dat moeilijk?

Ja dat is heel moeilijk, maar ik denk toch niet dat de bouwer zijn project zo zal omschrijven.

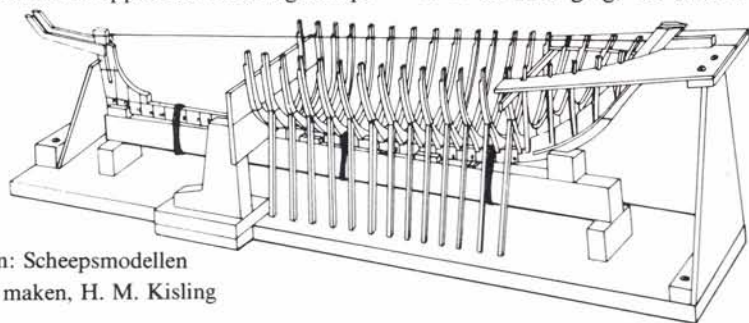
Kortom, moeilijk is een betrekkelijk begrip. Beter is denk ik de vraag: Is het iets voor mij? Ook die vraag is niet zo gemakkelijk te beantwoorden. Allereerst zal duidelijk zijn dat men natuur-

lijk geen twee linkerhanden moet hebben, maar twee rechterhanden zijn ook niet per sé noodzakelijk.

Het feit dat u dit artikel leest is al een teken dat u toch enige interesse in de modelbouw heeft. Als u na 10 minuten verveeld weg loopt uit een scheepvaartmuseum lijkt me dat geen goed teken. Als u vroeger al eens – met meer of minder succes, dat is niet zo belangrijk – een modelletje in elkaar hebt gezet is dat daarentegen weer gunstig. Als u iemand bent die moeilijk iets kan weggooien „omdat het toch zo'n mooi stuk hout is dat altijd nog van pas kan komen” is dat ook een goed teken.

Als kind alle apparaten in huis gesloopt

Bron: Scheepsmodellen
zelf maken, H. M. Kissing

hebben „om te kijken hoe het in elkaar zit”, is ook nooit weg. Nog beter is het natuurlijk als u ze ook weer in elkaar kreeg.

In het algemeen blijkt dat veel modelbouwers een voorliefde voor kleine en ingewikkelde apparaten en machines hebben.

Geduld noodzakelijk

Zeer vaak wordt aan modelbouwers de vraag gesteld of geduld niet erg belangrijk is bij het beoefenen van deze hobby.

Ik ben daar nog niet helemaal uit. In feite geloof ik helemaal niet dat ik zo'n geduldig mens ben. Belangrijker is denk ik, een zekere neiging de dingen zo goed mogelijk te willen doen. Een streven naar kwaliteit en daarmee samenhangend, een zekere mate van zelfkritiek. Misschien kan een voorbeeld uit de praktijk dat verduidelijken.

Op mijn laatste model, een zgn. Grand Banks Schooner schaal 1 op 24, zitten ongeveer honderd blokken, variërend van 6 tot 12 mm lengte. Oorspronkelijk

was ik van plan deze aan te schaffen in de modelbouwwinkel (voorgefraiseerde blokjes hout met gaatjes of plastic blokjes). Ik was echter niet tevreden met wat ik kon vinden; maten klopten niet, grof afgewerkt, niet werkend (geen schijven). Bij mijn modellen moet alles zo veel mogelijk echt werken, dus kwam al gauw de vraag op of het niet mogelijk zou zijn om zelf functionerende blokjes met schijfjes te maken. Eénmaal geboren, is zo'n idee niet meer uit mijn hoofd te branden. Het moest dus geprobeerd worden. Na enig gepieker over de beste aanpak wordt een eerste poging gedaan. Het lijkt nergens op, maar ik weet waar ik in de fout ging. De tweede poging

begint er op te lijken. Het derde blokje kan er mee door en wordt goedgekeurd voor gebruik op het model. Pas op dat moment realiseer ik me dat ik nu vastzit aan het zelf maken van de resterende 99 blokken. Nu slaat het routinewerk toe en is geduld noodzakelijk, zou u denken.

Zo werkt het echter niet, niet bij mij in ieder geval! Na de derde poging was al duidelijk geworden hoe ik de blokken in kleine series zou kunnen bouwen (ik vind het iedere keer weer verbazingwekkend hoeveel tijdwinst serie bouw oplevert).

De rest van de blokken is gemaakt over een periode van meer dan een jaar, ter afwisseling van andere werkzaamheden aan het model. Nu en dan eens een avondje blokken maken.

Op zo'n manier wordt het een prettige routine, waarbij iedere serie weer beter wordt dan de vorige en wordt het geduld niet al te zeer op de proef gesteld.

Een laatste punt dat vooraf enige overweging vraagt is de werkruimte en de rommel die modelbouw met zich meebrengt.

Voor de scheepsmodelbouw is zeker in de beginfase geen aparte werkruimte noodzakelijk.

Dat geldt zeker als u van een bouwdoos bouwt waar alle materialen al bij zitten.

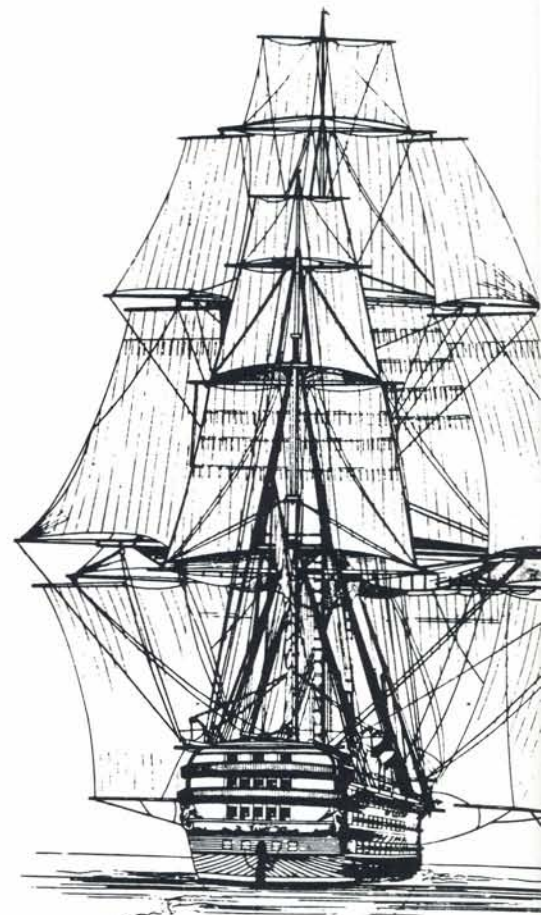
Er zijn, en worden nog steeds, prachtige modellen gebouwd aan de huiskamertafel.

Gaat u verder in de hobby, verzamelt u meer gereedschappen en materialen, wilt u het hout zelf op maat zagen, enz. dan wordt de zaak wat anders, maar dat gaat bij veel hobby's zo.

Wat de rommel betreft, kan een klein zelfonderzoek misschien helpen.

Liggen er wel eens kranten naast de stoel, blijft de afwas wel eens een dag staan, enz.; dan kunt u aannemen dat ook de scheepsmodelbouw niet altijd zonder rommel te maken zal verlopen. Dat is bijvoorbeeld bij mij het geval.

Slaat dat alles niet op u dan kan ook de modelbouw een vrij „clean” bezigheid zijn. Modelbouwers vind je wat dat betreft in alle soorten. Dat dit enig verschil maakt in de kwaliteit van de modellen

Boeken

De volgende boeken vormen een goede handleiding voor de beginnende scheepsmodelbouwer:

Scheepsmodellen zelf maken, H. M. Kising. Strengholt, Naarden ISBN 90 6010 344-0.

Een zeer leerzaam boekje met veel aandacht voor methoden, technieken, materialen en tips. Weinig historisch-maritieme informatie.

Historische Scheepsmodellen, W. zu Mondfeld. Kluwer Deventer ISBN 90 201 1181-7.

Naast op de modelbouw gerichte informatie veel tekeningen details en informatie over historische schepen.

Het Scheepsmodel, Orazio Curti, twee delen. De Boer Maritiem, Bussum ISBN 90 228 1932-9.

Ook hier naast specifieke modelbouw informatie, veel aandacht voor historische details.

heb ik tot op heden niet kunnen ontdekken.

Voor beide groepen is bovendien een handig hulpmiddel op de markt gekomen: de kleine batterijstofzuiger („kruimeldief”).

Is modelbouw duur

Ook hier moet het antwoord zijn: dat hangt af van de manier en hoe intensief u deze hobby wenst te beoefenen. Doet u het intensief en met veel gereedschap dan zal het een hobby worden vergelijkbaar met b.v. fotografie of surfen.

Scheepsmodelbouw heeft echter een groot voordeel vergeleken met de meeste andere vrijetijdsbestedingen.

Hoe meer tijd je erin stopt, des te goedkoper kan het worden.

Dat geldt zowel als u gaat bouwen van tekeningen als wanneer u bouwdozen blijft bouwen.

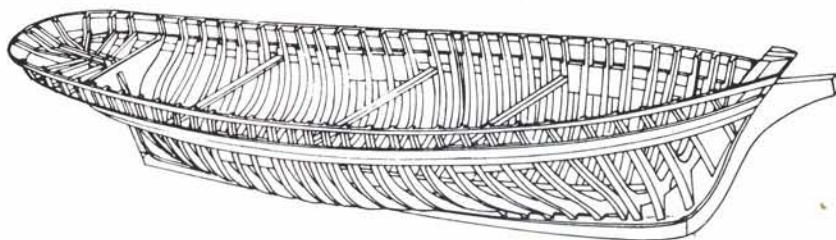
Tenslotte bouwt u kleine dingen dus de materiaalkosten zijn, zelfs als het gaat om „edele” materialen (fijnhout, messing) een relatief geringe kostenpost. Ook de gereedschappen die u nodig heeft zijn zeker in de beginfase niet extreem duur.

Hoe beter u wordt, des te grotere projecten zult u aanpakken en des te meer tijd zult u eraan gaan besteden.

Het bouwen van een driemastklipper met alles erop en eraan kan toch al gauw enkele jaren vrije tijd vergen.

De aanschafkosten voor de bouwdoos, of voor de tekeningen en materialen, worden zo over enkele jaren gespreid en vallen dan reusachtig mee. Dat geldt in nog sterkere mate, als u van tekeningen gaat bouwen en zelf de materialen verzamelt. Veel scheepsmodelbouwers vinden het juist een uitdaging hun modellen zoveel mogelijk van „afval” materialen te bouwen, en mijn ervaring is dat die modellen er zeker niet slechter uitzien dan modellen gebouwd van bouwpakketten, eerder omgekeerd.

Bezuinig echter nooit op tekeningen!

Bron: *Scheepsmodellen zelf maken*, H. M. Kising

Gereedschappen en materialen

Voor de beginner die start met een eenvoudig bouwpakket zijn de volgende gereedschappen voldoende:

- Een vlak stuk meubelplaat of multiplex met een oppervlakte iets groter dan het te bouwen model; het bouwdoos
- Een paar buigtangen met ronde en platte bek, van de kleinste maat. Als u ze nog moet aanschaffen koop dan een goede kwaliteit, dat haalt u er bij deze veel gebruikte gereedschappen altijd uit.
- Een kleine kniptang van goede kwaliteit (geharde bek).
- Mesjes in verschillende soorten. Erg handig, goed bruikbaar en niet te duur zijn die met de losse mesjes waar steeds een stukje vanaf gebroken kan worden als de punt bot is. Verkrijgbaar bij de kantoorboekhandel.
- Een figuurzaag met zaagjes voor hout en metaal.
- Een kleine houtzaag met fijne vertanding.

- Een paar hamers (normaal en wat kleiner model).
 - Een paar houtbeitels b.v. 4, 8 en 10 mm breed.
 - Pincetten middelgroot, 10-15 cm lang, met puntige en brede bek.
 - Een paar kwastjes van goede kwaliteit b.v. nrs. 00, 0, 1, 6 en een plat penseel ± 4 mm breed, voor grotere oppervlakken.
 - Een paar goede vijlen voor hout en metaal, niet te groot en te grof.
- Voor metaal kunt u het beste een stel sleutelvijlen kopen, deze hebben een erg fijne kap en kunnen voor alle materiaalsoorten gebruikt worden, mits niet te veel gebruikt voor ijzer.

- Een kleine handboormachine of elektrische boor voor boortjes van 0,5-3 mm.
- Lijmklemmen kleinere soort, wasknijpers, glaskospelden, tape, om onderdelen tijdens het lijmen vast te zetten.
- Cocktailprikkers voor het aanbrengen van lijm op moeilijk bereikbare plaatsen (en voor vele andere klusjes zoals het mengen van verf enz.).
- Schuurpapier in verschillende groottes. De soort met het zilvergrijze schuuroppervlak (silicon carbide) bevalt mij heel goed.
- Lijm. Er zijn tegenwoordig een groot aantal nieuwe lijmsorten op de markt, waarvan velen geschikt zijn voor de modelbouw.

Pas ze echter alleen maar toe als u er ervaring mee heeft opgedaan op andere (grotere) objecten. Vooral met de op zich zeer bruikbare zgn. superlijm of „10 seconden lijm” (cyanoliet lijm) eerst leren omgaan!

Voor een gewone bouwdoos kunt u volstaan met de normale witte houtlijm,

balsa cement (cellulose lijm, sneldrogend) en twee componentenlijm (snel of normaal).

De rest van de materialen nodig voor de bouw van het model vindt u in de bouwdoos.

Bouwdozen

Aangezien ik zelf niet meer van bouwdozen bouw, heb ik rondgekeken in een paar modelbouwzaken. Al snel werd mij duidelijk dat een echte bespreking van op de markt gebrachte bouwdozen ondoenlijk is, zo enorm groot is het aanbod.

Hier volgen enige algemene aanwijzingen en indrukken.

Een raad vooraf:

Inspecteer, voordat u de bouwdoos aanschafft, goed de inhoud van het geheel.

Let ook op de kwaliteit van het beslag.

– Zijn de zeilen bij de bouwdoos inbegrepen en wat is de kwaliteit van de zeilstof (vaak niet best, veel te stug en te grof weefsel).

– Wat is de moeilijkheidsgraad van de doos? Vraag hierover ook advies aan de verkoper. Hij of zij heeft er tenslotte ook geen belang bij om u een doos in de maag te splitsen die uw vaardigheden te boven gaat. Er is een groot verschil in de mate van voorbereiding van de onderdelen tussen de verschillende bouwdozen.

– Sommige bouwdozen bevatten een voorgefraise houten romp, bij andere wordt de romp op spant gebouwd. In sommige bouwdozen zijn de spanten al uitgezaagd of gestansd, bij andere moet u dat zelf doen.

– Tracht ook een beeld te krijgen van de pasvorm van de voorbereide onderdelen. Daar wil wel eens het een en ander aan mankeren.

Voor beginners

Authentic Shipmodels brengt een serie modellen op de markt van klassieke Hollandse platbodems; een Zuiderzeebotter, een Friese boeier 1910, een Tjalk of steenschuit en een 19de eeuws veerschuitje. De modellen zijn schaal 1 op 40 of 1 op 60. Lengte 30-40 cm, hoogte idem. Prijs ± f 60,- (beslag inbegrepen). Verkrijgbaar bij de grotere modelbouwzaken. De bouwdoos heeft een voorgefraise romp, waardoor de beginnende bouwer het bouwen van een romp op spanten bespaard wordt. Dat is overigens ook weer niet zo moeilijk als velen denken. De rest van de onderdelen is voorgedrukt op het materiaal of moet zelf gemaakt worden uit rondhout en latjes die bijgevoegd zijn. Controleer voor de bouw of de romp helemaal symmetrisch is; hier moeten wel eens correcties uitgevoerd worden. Deze dozen kunnen modellen opleveren waar u zich als beginner bepaald niet voor hoeft te generen.

Hetzelfde kan gezegd worden van de Hoogaars en de Zeeschouw van Billing Boats. Prijs ± f 70,- incl. beslag. In de doos een Nederlandse bouwbeschrijving met merkwaardige vertaalfouten,

maar nog wel begrijpelijk. De kwaliteit van de dozen lijkt mij redelijk; de moeilijkheidsgraad ligt iets hoger dan bij de voorgaande bouwdozen; de rompen worden op spant gebouwd. Billing Boats heeft ook nog enkele leuke beginnersmodellen met een plastic romp. De Anna, een zeilklipper met zijzwaarden ± f 80,- en het zeilschip de Mette ± f 45,-. Ik heb het altijd wat moeilijk met het gebruik van kunststoffen in de scheepsmodelbouw, maar ik moet zeggen dat een goed geschilderde en afgewerkte plastic romp niet van „echt” te onderscheiden is.

Ook van het merk Amati heb ik enkele bouwdozen ontdekt die een mooi beginnersmodel kunnen opleveren. De *Trabaccolo*; een klein Italiaans zeilend vrachtschip, een *Sampang*; een Chinese Jonk en een *Tancook Whaler*. De *Tancook Whalers* waren kleine lichte, half open walvisboten, 24-50 foot lang met middenzwaard die stammen uit Tancook aan de oostkust van de Verenigde Staten. De modellen hebben op spant gebouwde rompen. Géén Nederlandse bouwbeschrijving, wel Engels en Duits. Met enige kennis van deze talen en het bestuderen van de tekeningen is er nog wel uit te komen, dacht ik. Prijs ± f 55,- incl. beslag.

Ik moet zeggen dat ik geen idee heb van de verkrijgbaarheid van deze bouwdozen in den lande. Modelbouwzaken moeten de hele modelbouwbranche bedienen en hebben daarom meestal niet de hele collectie van een bouwdozenfabrikant in huis. Dat kan men ook niet verwachten. Vaak kunt u bij hen wel de catalogi inzien of kopen en bestellen kan dan natuurlijk altijd.

Ik zou voor één zaak een uitzondering willen maken n.l. Authentic Shipmodels te Amsterdam, Bloemstraat 191, tel. 020-246601. Deze zaak is vooral gespecialiseerd in de categorie van de modelbouw waar het in dit artikel over gaat – schaalmodellen van zeilschepen – en voert daarom een uitgebreid assortiment aan van voor ons interessante bouwdozen.

Bovendien heeft deze firma een zeer verzorgde en uitgebreide catalogus waarin alle bouwdozen, boeken, materialen en tekeningen vermeld staan.

Junior Mette, schaal 1 : 60 L: 39 cm B: 10 cm H: 34 cm

Let daarbij vooral op de volgende punten:

– Wat is de kwaliteit van het materiaal. Geen kromme spanten, loslatende lijm bij triplex, kromme of gescheurde latjes enz.

– Is er een Nederlandse bouwbeschrijving bij? Dat is niet altijd het geval. Meestal is er wel een Engelse of Duitse beschrijving.

– Wat is de kwaliteit van de tekeningen?

– Is de bouwdoos inclusief beslag of moet dat er los bij gekocht worden? Pas op in dat geval. De prijs van de beslagset is vaak hoger dan die van de bouwdoos.